

Dr. Jože Pokorn: UVOD U FINANSIJE. Beograd, izdanje „Finansija“, 1955, 146 str.

Часопис *Финансије* имао је лепу инспирацију кад је одлучио да *Увод у финансије*, које је 1953 објавио у Љубљани проф. др. Покорн, изда на српскохрватском језику: једну добру књигу приближио је знатно ширем кругу читалаца. Добивено је теоретско дело које ће заинтересовани за економске проблеме топло поздравити. Биће, истина, нешто пометени они који од књиге очекују увођење у јавне финансије. Јер, иако се наглашава да је реч о основама за финансиске студије, дело при свем том није за почетнике; а осим тога израз „финансије“ употребљен је у једном смислу на који ми нисмо (или *joш* нисмо) навикли: у смислу „заједничког појма за целокупно пословање новцем“. И кад се слажемо са Боголеповим да је „управљање финансијама тесно везано са управом новчаног система“, финансије су још увек код нас синоним: расхода, средстава редовних и ванредних и буџета јавноправних тела. Без свега осталог, доиста, могу да остану — и да сачувају целину. И зато, полазећи од тога да за писца финансије значе новчану страну националне привреде уопште, његов увод је пре посвећивање у економске студије него у макоје друге. Читаоцу постаје то све јасније уколико дубље улази у материју која разматра проблеме националног богатства и производње, новца, националног дохотка, националне имовине, итд. Финансијама у ужем смислу посвећен је последњи одељак књиге (неколико страница) где се говори о финансиској науци. Писац се кроз читаво дело доследно придржава постављеног циља: да остане само код елементарних појмова основних категорија модерне економије. У чему је успео. Његове систематско-теоретске класификације у оквиру савремених економских феномена су оригиналне, покашто напрегнуте, но увек плод fine анализе нових појава у економици оба друштвена система (претежно капиталистичког). Брижљиво изабрани примери којима осветљава опште поставке знатно доприносе чврстим теоретским конструкцијама. Раду даје квалитет савремено третирање материје и нова литература којом се служи ова минијатурна економска енциклопедија појмова „који су заједнички свим финансиским гранама“.

Ова књига је утешна појава; она потврђује да имамо таквих стручњака који имају и спреме и духа, и храбрости да се одвоје од шаблона при истраживању циљева у науци. Можда ће она више потстаћи на размишљања и дискусију но што ће послужити школским потребама, али ће извесно добити своје место у научном фонду економских дисциплина код нас. И сачувати га, ослободи ли се извесних сувише новаторских формулација, узмимо оне: да стицање доходака (патримонијалних) није финансиски посао (87); да економске јединице имају свака своју благајну и да се организација тих благајни назива финансиски систем те земље (89); и сл. Нашу ортодоксију забрањува и изражавање о буџету и завршном рачуну као о *пресецима* између државне благајне с једне стране и свих других благајни у националној привреди с друге стране (118). Кад је већ и студентима намењена, књига треба да користи конструкције и фигуре на њиховом нивоу.

Ј. Ловчевић

ЗАКОН О ПОРЕЗУ НА НАСЛЕЂЕ И ПОРЕЗУ НА ПОКЛОНЕ. Са објашњењима *Михаила В. Шћеквића*. (Библиотека „Ново законодавство“, I—II) Београд, издање Бироа за израду образаца, 1955, 52 стр.

Међу првим публикацијама библиотеке *Ново законодавство*, која се примила задатка да објављује наше нове прописе „првен-

ствено са коментарима“, појавио се — из групе привредних и финансијских прописа — недавно донети Закон о порезу на наслеђа и порезу на поклоне („Сл. Лист ФНРЈ“ бр. 19 од 4 маја 1955). Објашњења уз закон дао је један искусан практичар, давнашњи коментатор наших пореских закона, Мих. Шћекић. Познавајући већ по својој положају ову материју у танчине, он је непосредно и позудано могао да објасни нека мање прецизирана места новог система опорезивања наслеђа и поклона, за који и сам тврди да је „доста компликован и сложен за практичну примену“. Мада у закону нису регулисана питања формалне природе, које треба ускоро да разради једна уредба Савезног извршног већа, несумњиво је да већ сад стојимо пред једном законском конструкцијом која је из основа изменила наш начин опорезивања наслеђа и поклона. Карактеристике новог система коментатор је изнео у свом предговору, кратком али довољном да укаже на крупне разлике којима се истиче нови метод опорезивања у поређењу са оним по уредби од 1947. Спроведена измена је природна последица радикалних промена које су настале у нашим друштвеним односима током последње декаде. После спроведеног ограничења земљишног поседа земљорадника и укључења већих зграда у станбене заједнице, престала је потреба за порезом на наслеђе и поклоне као инструментом економске политике за ликвидацију приватне својине над производним средствима и имовином у рукама појединаца. Економско-друштвена улога уступила је место фискалној улози његовој. Што, разуме се, не значи да смо се вратили на основе грађанског стила опорезивања. У десетак тачака М. Ш. је резимирао принципе на којима базира нови порез, по којима он на међународном плану претставља несумњиво једну од најоригиналнијих реформи („На наслеђа и поклоне по правилу се не плаћају порези“ — објашњење уз чл. 1 закона). У ограниченом броју случајева у којима се ипак јавља пореска обавеза, коментатор је нарочито пажљиво обрадио. и јасним примерима илустровао, оне ситуације које би, без потребног тумачења, остале замагљене; на пример у чл. 6 закона; ако је наследник пре пријема наслеђа или поклона имао зграду; у чл. 12: ако се наследник одрекао наслеђа у корист трећег лица; у чл. 15 где је реч о разлици између пореске обавезе и обавезе плаћања; итд. Објашњења уз одредбе о обавези наследника који су страни држављани могу бити врло корисна за студије међународноприватног и међународнопореског права (двоструко опорезивање). Појединим члановима Закона додат је упут на одговарајуће прописе новог Закона о наслеђивању, чиме је материјалноправна садржина старог Закона добила у прецизности, док је прегледност његова увећана једним регистром на крају књижице.

Ј. Ловчевић

Nasuhi Bursal: DIE EINKOMMENSTEUREFORM IN DER TURKEI. (Zürcher Dissertation). Winterthur, P. G. Keller, 1953, XIV, 216 S.

Са фискалним је системом као и са сваким другим редом ствари у друштву: порези једног типа и технике, под утицајем измењених историских услова, уступају место порезима са другим својствима и ефектима. У поратном периоду на разним странама спроведене су, или су у току, значајне реформе на том пољу. Пада у очи да оне нису имале фискално обележје (што је био случај код старијих реформи), него да су служиле политичким, економским и, нарочито, социјалним циљевима. То несумњиво показују измене у порезима Француске (1948) и Немачке (1954). Додати томе: